

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

Slutrapport av ekonomiskt stöd till brottsförebyggande arbete. B.3.3-0297/2012.

INLEDANDE SAMMANFATTNING

Lycksele kommun har med stöd av BRÅ genomfört en variant av den brottsförebyggande metoden Youth At Risk. Eftersom projektet är en nedskalad variant har vi valt att kalla projektet "Omstart". Genom metoden har kommunen och närsamhället mobiliserats att samverka för att hjälpa ungdomar i riskzonen.

Idén uppkom utifrån en situation med återkommande skadegörelse och misstankar om droganvändning på stadens Resecentrum. Initialt har engagemanget varit stort för projektet, men under projektets gång har inslag i media och viss "försiktighet" från nyckelpersoner begränsat antalet aktiva i processen.

Målet är att skapa förutsättningar för ungdomar att förändra sina livssituationer till det bättre utifrån mål som de själva sätter upp i programmet. Allt deltagande är frivilligt. YAR är ingen färdig lösning, eftersom respektive YAR måste byggas upp utifrån de villkor och de resurser som finns lokalt.

Arbetet påbörjades våren 2013 och baseras på Förberedelsefas under våren 2013, Utförandefas under hösten 2013 och Uppföljningsfas hela 2014.

Sweco Strategy har genomfört intervjuer med ungdomar och stödpersoner i "Omstart" vid två tillfällen (bifogas). Slutsatserna är att samtliga tillfrågade upplever deltagandet i "Omstart" som mycket berikande. Ungdomarna anser att de genom medverkan i projektet inte minst fått ökat självförtroende och en stärkt tillit till vuxna i sin omgivning.

BAKGRUND, TILLVÄGAGÅNGSSÄTT OCH METODER

Metoden Youth At Risk syftar till att mobilisera närsamhället för att hjälpa ungdomar i riskzonen. På ett sätt att återskapa den sociala kontrollen och att avlasta föräldrar som annars oftast står helt ensamma med sina ungdomar. En viktig ingrediens är att hjälpa ungdomar att ta fram hanterbara kortsiktiga mål för att förbättra sin livssituation, om det gäller skolarbete, relationer etc. Samtidigt har engagerade vuxna erhållit effektivare verktyg för att kunna föra positiva och förändringsinriktade dialoger med unga. Metoden har enbart använts en gång tidigare i Sverige (Borlänge) med tio gånger högre budget. Enligt de vetenskapliga utvärderingar som genomförts där har metoden medfört stora positiva förändringar.

Även utvärderingen (intervjuundersökningen) av Lyckseles variant av YAR – Omstart – visar på goda resultat. Någon systematisk utvärdering av organiseringen och förankringen av projektet har inte genomförts, men våra erfarenheter tyder på att det snarare är där projektet har brustit än i själva metoden YAR/Omstart.

GENOMFÖRANDE

Förberedelsefas, våren 2013

Introduktion för politiker, professionella, frivilliga och föräldrar i arbetssätt och förhållningssätt. Utbildning av mentorer och volontärer. En nyckelperson utses för varje ung person. Team av volontärer bildas för olika arbetsuppgifter för programmet.

Utförandefas, hösten 2013

Kursdagar - starta förändringsprocesser hos ungdomarna. Mobilisera ungdomarnas sociala nätverk i programmet och volontärteamen. Konsultation och coaching av mentorer.

Uppföljningsfas, hela 2014

Årslång strukturerad uppföljning av individuella mål med hjälp av mentorer och volontärer.

Projektet har i många delar genomförts fristående från ordinarie verksamhet. Till en del kan detta tillskrivas oklar förankring och ansvarsfördelning inom olika kommunala verksamheter. Den projektledare från socialförvaltningen som var med under uppstarten backade ur och under en tid var det oklart vem som skulle ta vid. Under projektstarten organiserade socialförvaltning, skola och fritidsledare fältinsatser på Resecentrum tillsammans med polis.

Ett antal stödpersoner inom Omstart startade samma vår föreningen MOD (Medvetna Oberoende Du) med avsikt att bli en mera bestående aktör när projektet Omstart hade genomförts. Föreningen bedrev till en början kontaktverksamhet hemma hos föreningens ordförande men fick så småningom tillgång till en lokal där man genom ideella insatser höll öppet cirka 3 kvällar per vecka. Föreningen ansåg sig dock inte få tillräckligt stöd och samarbete från socialförvaltningen och upphörde med verksamheten hösten 2014.

AKTÖRER

Projektet har haft två projektledare: Bo-Anders Johansson på fritidsenheten som stått i första hand för logistik, marknadsföring och ekonomiansvar. Projektledaren Maria Bengtsson på socialförvaltningen har stått för dagliga kontakter och samordning av själva genomförandet. Fem team har bildats för:

- a) fysisk och psykiskt miljöansvar för kursrummen vid introduktioner osv.
- b) ansvar för inbjudan av deltagande ungdomar.
- c) ansvar för kontakt med föräldrar och andra anhöriga.
- d) ansvar för team av stödpersoner.
- e) logistikansvar för lägeraktiviteterna.

Teamen har haft regelbundna fysiska möten eller telefonmöten varje eller varannan vecka under genomförandefasen fram till slutet av november 2013 och sedan under 2014 varannan månad.

Aktörerna har mobiliserats utifrån ideellt intresse, utan ekonomisk ersättning.

RESULTAT

Vi kan konstatera att metoden Youth At Risk fungerar också i denna bantade version. Den ger ungdomar i riskzonen hanterliga positiva mål som märkbart minskar risken för ungdomskriminalitet och återfall i brott. Metoden belyser ungdomars stora behov av vuxenkontakter och ger ungdomar helt nya förebilder i form av engagerade vuxna. Dessa engagerade vuxna fungerar dessutom som värdefull avlastning för nertyngda föräldrar.

Vi har dock lärt oss att metoden kräver minutiösa förberedelser och förankring både bland beslutsfattare och befolkning. Vilket i sin tur kräver en ganska omfattande arbetsinsats även i denna bantade form. Projektet hade troligen vunnit på att förlänga förberedelsefasen ett antal månader.

Vi lyckades inte få samma uppbackning från privata näringslivet som man uppenbarligen lyckades med i Borlänge. Vi upplevde också att det fanns ungdomsarbetare som var tveksamma till att släppa "sina" ungdomar till projektet. Ett inslag i lokal-TV om projektet hade negativ effekt eftersom inslagets vinkling var att kommunen nu skulle åtgärda buset på Resecentrum genom projektet Omstart. Några av de aktuella ungdomarna intervjuades i inslaget. Effekten av programmet blev att gruppen av "problemungdomar" ytterligare stärkte sin sammanhållning mot en yttre fiende och uppenbarligen kände sig ännu mera exkluderade från samhället.

